

«Віщий сон козака», «Розмова Дніпра з Дунаєм», «Вдова Івана Сірка» та інші. Переклади дум Я. Владіслава точні за змістом і формою. Перекладач зумів проникнути в поетичну природу дум, а як дослідник він подав історичні обставини виникнення дум і характеризував думи як козацький епос.

Зацікавленість українськими піснями та історичним епосом є постійним об'єктом прихильності чеської та словацької суспільності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нудьга Г.А. Українська дума і пісня в світі. – Кн. 1. – Львів, 1997. – Кн. 2. – Львів, 1998.
2. Скрипка В.М. Невідомий лист П.Й. Шафарика до М.О. Максимовича. //Радянське літературознавство. –№ 3. - К., 1961. – С. 121-122.
3. Украинские народные песни, изданные М. Максимовичем. – М., 1834.
4. Людвіг Куба про Україну // Упор. Михайло Мольнер – К., 1963. – 228 с.
5. Ukrajina spiva. Antologije ukrajinske lidové i pisné. Přelozili Marie Marcanova a Jan Vladislav. – Praha, 1950.

УДК 82-1(417) «19»

Поўх І.В.
(Брест, Беларусь)

ДЫЯЛОГ КУЛЬТУР У ПАЭЗІІ ГЭЙБРЫЭЛА РОЎЗЭНСТОКА

У артыкуле разглядаецца пытанне полікультурнасці творчасці сучаснага ірландскага паэта Гэйбрыэла Роўзэнстока (нар. у 1949 г.). Асобная ўвага надаецца ўвасабленню дыялога культур на ўзроўні жанраў, моў, рэлігій, вобразаў і сюжэтаў.

Ключавыя словы: ірландская паэзія, полікультурнасць, хайку, жанр, вобраз, сюжэт. *В статье рассматривается проблема поликультурности творчества современного ирландского поэта Гейбриела Роузенстока (род. в 1949 г.). Особое внимание уделяется воплощению диалога культур на уровне жанров, языков, религий, образов и сюжетов.*

Ключевые слова: ирландская поэзия, поликультурность, хайку, жанр, образ, сюжет. *The article considers the works of a modern Irish poet Gabriel Rosenstock (born in 1949) from the multicultural perspective. Special attention is paid to the ways the dialogue of cultures is embodied through genres, languages, religions, images and plots.*

Keywords: Irish poetry, multicultural, haiku, genre, image, plot.

Гэйбрыэл Роўзэнсток (1949 –) – ірландскі паэт, перакладчык, эсэіст, аўтар звыш за сотню прац, пераважна на ірландскай мове. Прадстаўнік паэтычнай суполкі “Innti”, у

© Поўх І.В., 2012

якую ўваходзілі М. Дэвіт, Н. Ні Гональ, Л. О'Мірхіль, К. О'Шаркі і інш. Былы кіраўнік "Poetry Ireland", ён удзельнік шэрагу міжнародных асацыяцый хайку, а таксама ганаровы член Саюза ірландскіх перакладчыкаў.

Г. Роўзэнсток – паэт Сусвету. У яго творчасці спалучаюцца традыцыі заходняй і ўсходняй культур – верлібр і хайку, хрысціянства і індуізм, паэзія, жывапіс і музыка. Так, у вобразе Брамса з аднайменнага верша, паэт адлюстроўвае лёс творчага чалавека, яго ўнутраную і знешнюю адзіноту, непаразумеласць з сям'ёй, сябрамі, каханай жанчынай і нават самім сабой. Матыў адзіноты – лейтматыў усяго верша – перадаецца праз адмоўныя сінтаксічныя канструкцыі і лексічныя адзінкі з адмоўнай канатацыяй "парушыць спакой", "адчужаны", "пасварыўся" [2, 16].

Увагу паэта прыцягвае і няскончанае палатно Поля Сезана (верш "Gimhilleadh" / "Абарванае жыццё"), на якім павольна "гніюць" яблыкі і губляе колер пер'е птушак. Паблёкляя фарбы нагадваюць паэту вочы, пасвятлелы ад слёз. Няскончанае палатно нібы аплкавае сваё непражытае жыццё.

Асобную ўвагу Г. Роўзэнсток надае ірландскай культуры, таксама ўводзячы яе ў сусветны кантэкст. Верш "Portráid den ealaíontóir mar yetí" / "Партрэт мастака-йеці" напісаны ад імя йеці, снежнага чалавека, які жыве ў Гімалаях, але марыць пра Ірландыю: жыць у катэджы, насіць традыцыйную ірландскую вопратку і нават вывучыць ірландскую мову. Назва верша – алюзія на "Партрэт мастака ў маладосці" Дж. Джойса – далучае йеці да шэрагу разгледжаных вышэй вобразаў людзей мастацтва. Усіх іх паядноўвае трагічнасць лёсаў: так, Брамс памірае ў адзіноце, "выплакаўшы вочы / на смяротным ложку" / "Ar leaba do bháis / Chaoin tú uisce do chinn" [2, 16], палатну Сезана не лёс пражыць уласнае жыццё, йеці не можа далучыцца ні да людзей, ні да звароў і марыць, "bheith slogha ag an spéir" / "каб неба праглынула мяне" [2, 2].

Полікультурнасць паэзіі Г. Роўзэнстока праўляецца таксама на моўным ўзроўні, праз іншамоўныя ўкрапленні ў ірландскамоўны тэкст, у тым ліку ў загалоўку. Так, у вершы "Sprache" / "Мова" паэт звяртаецца да пытання дастатковасці моўных сродкаў для выражэння ўсёй шматграннасці і бясконцасці чалавечай думкі, яго ўнутранага свету, таго, што ён мае сказаць. У цэнтры верша – ліст, атрыманы ад сябра з Германіі і напісаны на ірландскай, нямецкай, італьянскай і лацінскай мовах. Тым не менш, нават такой колькасці моў недастаткова, каб "значнае нешта данесці", сцвярджае паэт:

Tá sé deacair aon ní le dealramh a rá inniu
– i dteanga ar bith –
issaki no kaki ku'u muku wo yurishi oki
mar a deir Yoshiko Yoshino [2, 48]

Не хопіць ніякай мовы,
каб значнае нешта данесці
issaki no kaki ku'u muku wo yurishi oki
як сказаў бы Ёшыка Ёшына.

Верш "ScnØd: mímiú" / "ScnØd: тлумачэнне" прысвечаны праблеме знікнення моў і страты адпаведнага непаўторнага пласта культуры. У цэнтры верша вобраз дзевяностагадовага чалавека, адзінага носьбіта амаль ужо зніклай "трылійскай" мовы, у якой няма літар, але ёсць словы і, адпаведна, паняцці, якіх не маюць іншыя мовы. Адно з такіх слоў – "scnØd" – і спрабуе патлумачыць яе носьбіт. "ScnØd" – гэта комплекс пачуццяў, якія ўзнікаюць, калі чалавек бачыць у квецені дрэва, што квітнее кожныя дваццаць гадоў і асыпаецца ў той жа вечар, а пасля глядзіць на яго другі раз, бачыць, што кветкі ўжо асыпаліся, і адводзіць позірк, каб не глядзець на тое, чаго больш няма.

Значнае месца ў творчасці Г. Роўзенстока належыць рэлігійным веравызнанням. Паэт звяртаецца да Хрыста і Будды з пытаннем, дзе яны былі ў той час, калі адбылося забойства (верш “Mord” / “Забойства”), стварае вобраз каталіцкага святара, які нясе на сабе ўсе смяротныя грахі (верш “An Pápa Siobhán” / “Папа Іаанн”), распытвае Будду пра яго падарожжы і ўвасабленні (верш “An Búda” / “Будда”).

Хайку ствараюць асобны, самастойны пласт паэзіі Г. Роўзенстока. Яны – як і ўся творчасць паэта – спалучаюць філасафічнасць, глыбіню думкі са стылістычнай выразнасцю, нечаканасцю метафар і параўнанняў.

oileáin á nochtadh	астравы прыходзяць
is ag leá	і сыходзяць
an mar seo a cruthaíodh an domhan? [1]	ці не так быў створаны сусвет

coiligh ag freagairt dá chéile	пеўні перагукваюцца
eatarthu leátar	ў іх крыку растварана
an ré [1]	поўня

Тыповая для ўсходняй культуры назіральнасць, здольнасць перадаць няўлоўнае, захапленне прыродай і яе адухаўленне ўласціва і творчасці Г.Роўзенстока. Метафарычнасць яго паэзіі ўключае кожную з’яву, рэч ці жывую істоту ў агульны жыццёвы працэс, як будаўнічыя блокі, з якіх складаецца Сусвет, падкрэсліваючы іх значнасць, уласную і непаўторную функцыю:

guth dearg an choiligh	чырвоны голас пеўня
dathaíonn spéir	фарбуе
na maidine [1]	ранішнія неба

Дасканаласць прыроды, яе веліч і непадуладнасць чалавеку таксама не застаецца незаўважанай паэтам:

ní gá iarraidh orthu –	ветрык
seolann na crainn phailme	з пальмаў
brios chugainn [1]	няпрошаны

Нельга не адзначыць і графічныя сродкі выразнасці, што таксама даволі актыўна выкарыстоўваюцца паэтам. Так, у хайку “у форме карала” аддаленаць невядомай галактыкі перадаецца праз адасобленасць слова “галактыка” ў канцавой пазіцыі ад папярэдняга тэксту:

cruth an choiréil seo	у форме карала
cruth réaltbhuíne	структура далёкай
	галактыкі
i gcéin	

Своеасаблівай дэкларацыяй полікультурнасці творчасці Г.Роўзенстока выступае верш “Xolotl” / “Ксолатл”. У ім паэт звяртаецца да чытача ад імя бога ацтэкаў Ксолатла, сімвала бясконцай і бесперапыннай энергіі, што

fuinnimh á ghiniúint
is á ídiú
ar domhan
gach milleasoicind [2, 154].

выпрацоўваецца
і спажываецца
ў свеце
кожную мілісекунду.

Вобраз Ксолатла сінкрэтычны, ён паядноўвае ў сабе ўсе з’явы, месцы і культуры, што існуюць у свеце, з’яўляючыся людзям то голасам пустыні, то воблакам над Ірландыяй, то зоркай над востравам у Атлантычным акіяне. Г.Роўзэнсток выкарыстоўвае старажытнаірландскую песню пра стварэнне, што паэтызуе ўзнікненне новай істоты, з уласным матэрыяльным увасабленнем і мовай, і накладае яе на культуру старажытных ацтэкаў.

Такім чынам, творчасць Гэйбрыэла Роўзэнстока – сінтэз нацыянальнай ідэнтычнасці і полікультурнасці, традыцый і наватарства, рознасці і адзінства. Паэт імкнецца аднавіць парушанае адзінства Сусвету, паядноўваючы далёкія на першы погляд культурныя з’явы, падкрэсліваючы іх шматграннасць і ўніверсальнасць. Філасафічнасць паэзіі Г. Роўзэнстока – у цэласным успрыманні быцця як адзінства супрацьлегласцяў, гістарычным мысленні, бачанні кожнай часткі ў агульным і агульнага ў кожнай яго частцы.

ЛІТАРАТУРА

1. Rosenstock, G. Lines written in Bangaram, Lakshadweep Islands / G. Rosenstock [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.poetseers.org/the-great-poets/irish-poets/gabriel-rosenstock/lines-written/> - Date of access: 15.07.2012
2. Rosenstock, G. Rogha Dánta : Selected Poems / G. Rosenstock. – Indreabhán : Cló Iar-Chonnachta, 2005. – 193 p.

УДК 811.111’37

Руда О.В.
(Львов, Украина)

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ВЕРБАЛЬНЫХ И НЕВЕРБАЛЬНЫХ КОМПОНЕНТОВ В КОММУНИКАЦИИ

В статті проаналізовані особливості невербальної комунікації, її функції та взаємодію з вербальною комунікацією.

Ключові слова: невербальна комунікація, вербальна комунікація.

В статье проанализированы особенности невербальной коммуникации, ее функции и взаимодействие с вербальной коммуникацией.

Ключевые слова: невербальная коммуникация, вербальная коммуникация.

The article is concerned with the peculiarities of non-verbal communication, its functions and interaction with verbal communication.

Key words: non-verbal communication, verbal communication.